

نگاهی به همکاری های ناتو و جمهوری آذربایجان

همکاری های ناتو با جمهوری آذربایجان از مارس ۱۹۹۲ آغاز شد، یعنی زمانی که جمهوری آذربایجان و ۳۶ کشور دیگر به شورای همکاری آتلانتیک شمالی پیوستند. این شورا که قبلاً دارای ۱۶ عضو بود، اعضای جدیدی را از متحدان سابق شوروی و پیمان ورشو پذیرفت.

به گزارش آران نیوز: در تاریخ ۴ مه وزارت امور خارجه جمهوری آذربایجان با انتشار بیانیه ای مطبوعاتی با اشاره به بیست و پنجمین سالگرد همکاری این کشور با سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو)، این رابطه را یکی از مهم ترین خط مشی های سیاست خارجی و امنیتی جمهوری آذربایجان اعلام کرد. وزارت دفاع جمهوری آذربایجان نیز برنامه «مشارکت برای صلح» را یکی از موفق ترین معاهدات میان این کشور و ناتو نامید. در مقابل نیز، مقامات عالی ناتو جمهوری آذربایجان را به عنوان یک «شریک نزدیک، قابل اعتماد و ارزشمند» در ماموریت های این سازمان در افغانستان ستودند. علاوه بر این، لی لیتزبرگر، سفیر ایالات متحده در باکو، خاطر نشان کرد که واشنگتن به دنبال یافتن راه های جدید برای دو کشور برای ادامه همکاری ها در قالب ناتو برای ارتقای صلح و ثبات جهانی است.

در ۲۵ سال گذشته و پس از استقلال از اتحاد جماهیر شوروی، همکاری جمهوری آذربایجان با ناتو و مشارکت این کشور در برنامه های مختلف این سازمان منجر به تحولات ساختاری در نیروهای مسلح جمهوری آذربایجان شده است. موضع اصولی ناتو در حمایت از تمامیت ارضی و حاکمیت جمهوری آذربایجان به گونه ای که در تمامی اعلامیه های اجلاس های سالانه این سازمان در ۲۵ سال گذشته منعکس شده است، یکی از اصول اساسی تشکیل دهنده روابط میان باکو و ناتو است.

نیروهای نظامی جمهوری آذربایجان در ماموریت های ناتو در کوزوو و افغانستان مشارکت داشتند و هم اکنون نیز همکاری میان باکو و ناتو برای فراهم کردن امنیت فرودگاه بین المللی کابل در قالب بازرسی مسافران و محموله ها ادامه دارد. در سال گذشته میلادی نیز، باکو قوانین لازمی را به تصویب رسانده که به این کشور اجازه می دهد نیروهای نظامی جمهوری آذربایجان در افغانستان از ۹۴ نفر به ۱۲۰ نفر افزایش یابد.

در عین حال، جمهوری آذربایجان به دلیل موقعیت ژئواستراتژیک بین اروپا و آسیا از اهمیت بالایی برای ناتو برخوردار است. برای مثال، جمهوری آذربایجان به ناتو اجازه داده تا با استفاده از راه آهن باکو-تفلیس-قارص و نیز بندر آلت در باکو نیروهای و تجهیزات مورد نیاز خود برای حضور نظامی در افغانستان را منتقل کند. البته این بدان معنی نیست که بخشی از خاک جمهوری آذربایجان به عنوان مسیری اختصاصی در اختیار ناتو قرار گرفته است. بلکه باکو بر مبنای توافق دوجانبه فرصت و امکانات ترانزیتی در اختیار ناتو قرار داده است.

لورا کوپر، معاون وزیر دفاع آمریکا در آخرین دیدار خود از باکو در دسامبر ۲۰۱۸ تأکید کرد که موفقیت های به دست آمده برای ناتو در افغانستان بدون همکاری و حمایت های جمهوری آذربایجان امکان پذیر نبوده است. به منظور تشهیل عملیات ها و تدارکات نظامی در سراسر منطقه باکو قصد دارد که به سیستم کدگذاری ناتو (NATO Codification System) بپیوندد.

از سال ۲۰۰۲، افسران آذربایجانی در برنامه های ستادی سازمان های مختلف زیر مجموعه ناتو مشغول به کار بوده اند، که باعث شده باکو بتواند تجربه های جدیدی را در جهت توسعه توانمندی های نظامی نیروهای مسلح خود به کار گیرد.

به عنوان مثال، کالج جنگ ارتش جمهوری آذربایجان از استانداردهای آموزشی ناتو در سیستم آموزشی خود استفاده می کند و در حال حاضر افسران جوان این کشور برای مواجهه با محیط پیچیده نظامی و استراتژیک امروزه آماده شده و آموزش می بینند.

علاوه بر این ناتو در قالب برنامه عملیاتی مشارکت انفرادی (IPAP) و مفهوم توان عملیاتی (OCC) نیروهای زمینی، دریایی و هوایی جمهوری آذربایجان را در زمینه عملیات روانی و اطلاعات، عملیات دریایی و هوایی و نیز هلیکوپتر در جریان بحران ها آموزش می دهد. همچنین ناتو از پروژه های مین زدایی در جمهوری آذربایجان حمایت مالی می کند.

با توجه به این نکته که جمهوری آذربایجان در حال بازآرایی ساختار نظامی خود بر اساس استانداردهای ناتو است، باکو مذاکرات نظامی خود با تعدادی از اعضای ناتو برای خرید سخت افزارهای نظامی مبتنی بر استانداردهای این سازمان را توسعه داده است.

در حال حاضر جمهوری آذربایجان برخی تجهیزات توپخانه ای ساخت جمهوری چک، جت های آموزشی ایتالیایی و هلیکوپتر های آمریکایی را خریداری کرده است. همچنین نیروی هوایی ارتش آذربایجان تجهیزات اهدایی از سوی ترکیه، ایالات متحده، فرانسه، انگلیس و نروژ دریافت کرده است.

روابط دوجانبه ویژه جمهوری آذربایجان با ترکیه و گرجستان به واسطه تعاملات در ناتو به طور قابل توجهی افزایش یافته است. به عنوان مثال، جمهوری آذربایجان به طور مداوم در تمرینات نظامی چند ملیتی و نیز تمرینات کوهستانی که در گرجستان برگزار می شود همراه با سایر اعضای ناتو شرکت می کند.

لوان ایزوریا، وزیر دفاع گرجستان از مشارکت باکو در آخرین تمرینات مشترک ناتو-گرجستان به عنوان تاییدی روشن از تلاش های مشترک برای تقویت امنیت و ثبات در منطقه یاد کرده و از آن قدردانی کرد. تمرینات سه جانبه آذربایجان، ترکیه و گرجستان که در مرکز آموزشی ناتو در نزدیکی تفلیس برگزار می شود نقش مهمی در همکاری میان این سه کشور ایفا می کند.

علاوه بر این، افسران آذربایجانی دوره های آموزشی مشترک با نظامیان ترکیه در زمینه عملیات های ضد تروریستی، تک تیراندازی و عملیات های هوایی در شرایط آب و هوایی سخت برگزار می کنند. باکو همچنین میزبان نشست های متعددی بین مقامات ناتو و روسیه و نیز مقامات نظامی ایالات متحده و روسیه با هدف کمک به کاهش تنش های بین المللی بوده است. انتخاب این سیاست و میزبانی این گفتگوها نشان دهنده سیاست خارجی عملگرایی جمهوری آذربایجان و تلاش برای معرفی خود به عنوان پایتخت دیپلماتیک در منطقه اوراسیا است.

از همین رو، پتر پاول رئیس کمیته نظامی ناتو، در سفر دو سال پیش خود به باکو تأکید کرد که جمهوری آذربایجان شریکی قابل اعتماد است که ناتو می تواند در فعالیت هایش روی آن حساب باز کند. در مقابل نیز رئیس جمهور آذربایجان، الهام علی اف نیز این تمایلات غربی را نشانه احترام و اعتماد به نقش و سیاست های باکو توصیف کرد.

گرچه سیاست خارجی جمهوری آذربایجان تاکنون به عنوان سیاستی متعادل شناخته شده است اما اخیراً الهام علی اف اعلام کرد که در پی سیاست متعادل نیست بلکه هدف از سیاست خارجی این کشور حفاظت از منافع ملی و کاهش خطرات احتمالی است.

ظرفیت های اقتصادی و نظامی باکو باعث شده که این کشور از سطحی از مصونیت در پیگیری یک سیاست خارجی مستقل برخوردار باشد. جمهوری آذربایجان به عنوان عضو جنبش عدم تعهد که یکی از اصول آن عدم عضویت در هر پیمان نظامی است، با دقت نوع همکاری های خود با اتحادیه های مختلف و قدرت های منطقه ای را ترسیم می کند تا از طریق این روابط منافع خود را تامین کند. به عنوان مثال و به طور واضح باکو در نوع روابط خود با ناتو به دنبال تحصیل این منافع است.

منبع: تسنیم